

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 590

Tiltaltes navn: Marie Leth

Årstall: 1709/1712

Sted: Salten i Nordland

U t s k r i f t

av

justisprotokoll for Nordland og Finmarken lagting 1708 - 1726,
autorisert 19. april 1708.

Fol. 6 b.

"A^o 1709 Dend 28 Junj blev ordinaire Laugting ved Steegen holden, til Rettens besiddelse ware effterschrevne Laug Rættes mænd tilstøde: af Hammerøe Fiæring Oluf Peders: Biørnwog, Nielß Olufsen Huusøen, Jngebricht Jngebrichtsén Findøen, Jens Peders. Naalnæs, Ledings Fiæring: Oluf Peders: Sør fiord, Oluf Pedersen Sommernæs, Mogens Christophers: Espenæs og Hermand Olufs Vasjord, -

" 7.

Thore Pedersen Trundhiems Borger havende sit Borgerleye paa Helnesset i Saltens foegderie, mødte for Rätten og forrelagde en hannem meddeelte Laugtings Stevning af Dato 12 Iulj 1708 til denne Laugtings Dag og Stæd, hvor effter hand har her til Laugtinget Jndstevnt Soerenschrivren over Helgelands foegderie Sr Iacob Dass, fordj hand paa holdende extra ordinaire Ting paa Helnæsset d: 30 Aug: 1707 J Stæden for at forrelegge hans indstefnte wiðnisbyrd at møde til neste ting, schal have henviist Sagen til Laugtinget, Sagen i sig self er denne: at Thore Pedersen beschyllder Andreas Mogens: Soerenschriver i Saltens foegderie for at hand schal have forleed hannem og hans Hustrue Øllegaard til at udgive en erklæring til Oluf Hartvigs: i Grøttøen og hans hustrue Maren Leth: angaaende nogle ord Oluf Hartvigsen skal have tiltaldt Thores Hustrue for til Under Rätten af hende schal være talt om Oluf Hartvigsens Hustrue ; Andreas Mogens: er og i samme Stefning hid indstefnt saadanne deris beschyldinger at paahøre ; Hvorom til at vidne og er Jndstevnt

Foegden Jesper Anders: Kolderup i Saltens Foegderie, og endeløg er Oluf Hartvigs: og hans Hustrue indstevnt til procedurens paahør, effter be^{te} Stevnings videre formelding, som med sin behørige paaschrifft blev lydelig for Rætten læst og i acten schal Verbaliter indföris. - Hvor effter Thore Peders: effter paæschning producerede i Rætten Hans Kongl: Maj^{ts} Allernaad: meddeelte opreyselig tilladelse af Dato 11 Maj A^o 1708 at denne Sag som effter Loven for seent til Jndstevning war paataalt: ved Hans Maj^{ts} Allernaad: tilladelse dog til paatale wed loulig adfærd er allernaad: tilladt, samme allernaad: opreysnings brev blev allerunderd: her for Rætten læst paaschreven og i acten indföris - Soerenschrivener Andreas Mogensen loed wed Oluf Hartvigs: Grøttøen hereffter fremlegge sin schrifftlig begiæring om Caution at nyde effter Hans Maj^{ts} allernaadigste brevs tilladelse: Jndlægget af Dato Aalsta d 17 Iunj 1709 læst og paaschreven for Rætten. - Hvor nest Thore Peders: udj Retten producerede schrifftlig Cautions sæddel for Citanten, om hand sin sag for Laugtinget schulle tabe da de for omkostningen at indstaae, Cautions sædlen unterschreven af Rasmus Krag advocat wed Retterne udj Norge og Dinis Peders: Borger til Trundhiem sub Dato 17 Maj 1709. Læst og paa schreven for Rætten. - Oluf Hartvigß: paa Soerenschrivenerens Andreas Mogensens wegne til denne Caution svarede og paastoed at hand wilde wendte Caution icke allene for ibringende omkostning til denne Laugtings Rætt, Men end og om Mand schulle aarsages der med videre at fortfare, at da effter Hans Maj^{ts} allernaad: brevs tilholdelse: maatte schee fornøyelse. - Hvor til Thore Peders: svarede : at om Sagen schulle aarsages for Høyere Rætt at indkomme, schal fornøyelig Caution til des: forschaffes; Ellers tilstoed Oluf Hartvigs. at Dinis Peders: wel kand antages for en wæderhefftig

Cautionist saa wiit hans Caution er tilstreckelig, Men dend anden Cautionist ansaae hand icke wæderhefftig. - Hvor nest Thore Pedersen i Rættten fremlagde sit schrifftlig underschrevne Jndlæg og forsætt i sagen under sin Haand de dato Helnæsset d. 18 Iuny 1709. Læst for Rættten og paaschreven. - Hvoreffter Thore Pedersen fremlagde J Laugtings Rættten dend af dend udj denne Sag ordinerede under Dommere Jacob Dass Soerenschriver i Helgelands Foegderie hans forfattede Hiemtingsact paa det extraordinair holdende Ting udj denne Sag paa Hellenæsset i Læddinøgens fiæring i Saltens Foegderie A^o 1707 d: 30 Augustij: Hvilken Hiemtingsact og forretning til sluttelig afscheed for melder Saaledes: - Saasom wederparten Soerenschriveren Sr Anders Mogensen ej mødte, ej heller de indstevnte widner kom tilstæde, kand Jeg ej widere her wed giøre end Setter dend paaschadede Erklæring og Sag Jnd for min overdommere welædle og welb: Fride- rich Henrich Schønnebøll til paa kiændelse. Effterdj lowen befaller at underdommeris Domme bør og schal paakiendes af overdommeren Saaledes for denne Rætt passeret: bekreffter Jeg med haand og Zignete. Actum A^o Die ut supra - Jacob Dass. (L:S:) Endnu fremlagde Thore Pedersen et udtog af Saltens Foegderies Ting protocoll hvad J denne Sag er passeret for Soerenschriveren Andreas Mogensen i samme foegderie, effter de førte widnisbyrd i Sagen, paa tvende Ting: det første passeret paa Holkestad d: 10 Maj 1706. Det andet pass: ibm: d: 6 Julj nest effter, samme Instrument dat: til slutning dend 18 May samme aar nesteffter, som for Rættten oplæst og i acten schal worde indført. Der effter producerede Thore Peders: en under sin haand attesterede Copie oversæt paa Stemplet papier, af en Missive under hans og hustrues haand Oluf Hartvigs: og hans hustrue schal wære tilschreven af Dato 7 April 1706 læst og paaschreven for Rættten - Endelig fremlagde Thore Peders: et udtog af Saltens foegderies

Ting Protocol efter dend erklæring af Borgerfolckene Thore Peders: og hans hustrue er given til Oluf Hartvigs: og hans Hustrue Maren Leth, af Høstetinget A^o 1706. under Soerenschrivere Andreas Mogensens haand attesteret d: 15 Martj 1707. Læst og paaschreven for Rätten. - Til Sagen at ansvare: mødte Oluf Hartvigsen for Rätten, og først paa Soerenschrivere Andreas Mogensens vegne: fremlagde i Rätten hans schriftlig Jndlæg, forklaring og besvaring i denne sag, saa viit hannem vedkommer under Dato Aalsta d: 18 Iunij 1709. for Rätten læst og paaschreven. - Hvor efter Oluf Hartvigsen Grøttøen paa egne og sin Hustrues weigne indgaf sit schriftlig underschrefne Jndlæg til denne Sags besvaring, blev og for Rätten læst og paaschreven, datteret d: 26 Junij 1709. - Paa Oluf Hartvigsens tilspørgelse gaf effterschrefne Laugrættesmænd som i dag betiæner Laugtings Rätten, og tilstaar at de betiende Under Rätten som Laugrættes mænd da Thore Pedersen og hans Hustrues Erklæring for samme underrætt blev oplæst som de til Oluf Hartvigs: og hans Hustrue udgivet hafde, be^m Laugrættes Mænds Nafne er disse: Af Ledingens Fiæring, Oluf Pedersen Sør fiorden, Oluf Peders: Sommernæs, Hermand Olufs: Aas Jorden, Disse tilstoed at de hørte be^m Erklæring for under Rätten oplæsbes, Mens om Thore Peders: og hans hustrue da ware tilstæde for Rätten, sagde de: icke at kunde sig erindre.

Denne Sag blef saaledis Denne gang for denne Rætt afskeediget: Som Retten anseer fornøden, at Jndstevnte Soerenschrivere Anders Mogensøn og Foeged Jesper Andersen: persoelig møder at præstere deris Ed, som Stevningen urgerer, Hvis de sig der tiltrøster, saa giøris dem her med forrelæg, at møde her paa Steegens Laugting d: 6 Augustj førstkommendes, efter denne atter gyldige Stevnings og opsættelses: lovlig forkyndelse. Hvilcket

paa Stevningen bliver schreven til effterretning og Citanten igien leveret sig der effter (med de andre Sagen wedkommende) at rætte. -

- Fol. 12 b. A^o 1709 d: 6 Augti blef Atter Retten Satt her ved Stegen til dee forhen Jndstefnte og forhørte Sagerß Paakiendelß Effter for indførte Opsettellßer af 28 og 29 Julij till Rettenß Betiening møette effterskrefne Mænd af Gilleskaalß fiering Elias Hans: skagvold, Larß Niels: Dall, Jøsep Joens: Sagjord, Peder Bendixen Oeß, Olle villums: Efien, Hanß Nils: Skaalßvig, Og af Ledingsß fiering Olle Jens: Huußøen hvilche Samplig af lagde deriß Laugrettisæd, - - - - -
- " 13 b. videre Effter Opsettelse pag: 8 udi dend Sag mellem Torre Peders: og Sorenskrifveren Anderß Moegens: Comparerede Torre Peders: Og hanß qvinde Og Anviste Opsettelse at verre forkynt for Sorenskrifveren Anderß Moegens: og foegden Jøpper Anders. Koldrup Ellerß Refererede Tore Peders: Sig till dee forige Jnlagde Documenter Og begierede Dom - Paa Sorenskrifverenß vegne møette Jenß Hveding Og fremlagde et skriffttlig Jndleg af Effterfølgende Jndehold hvor hand Excuserer Sig iche at kunde komme for Svaghed skyld med videre deß Jndhold dateret Jenßvold d: 4 Aug: 1709 - Ermelte Hveding fremlagde Paa foegdenß vegne En Protest Dateret Løb d: 4 Augt: A^o 1709 - Og som iche videre J Sagen var at handle blef herom afßagt -
- Af I rette lagte Agter og Brevve befindiß denne Sag Jmellem Trundhiemß Borgeren Torre Peders: Og Sorenskrifveren Anderß Mogens. Saa vell som Olle Hertvigßen Saaledis at verre Reyst. A^o 1706 har Olle Hertvigs: Jndstefnt Tore Peders: Og Hanß qvinde Ollegaard Hanßdatter at møede till vaartinget og Anhøere vidniß byrd Sampt at lide dom for Noeglle Errøerige Ord Som bemelte Olle Hertvigs: Sigtede dem forre at dee skulle hafve

Talt paa hanß qvinde Maren Læt, Da Sagen med vidnerniß forhøer er blefven Opsatt till Næste Sommer Ting, Og dett Effter Torre Pedersens Begierring, saa som hand formedelst hanß handel og brug iche kunde Opbie Tiden menß maatte Reyße til Trundhiem, forpligtende Sig ellerß till Sommer Tinget at møede og Svarre till Sagen. Paa Sommertinget er Sagen igen Effter Jndstefning blefven forretaget Og J hvor hvell Torre Peders. og Hanß Huustru end iche till dend tied har møtt, er dog med vidnerniß J Edtagelse og forhøer fortfarit, hvor da en dell Perßoener har Profvet at Torre Peders. og hanß qvinde Paa et og Andet Sted og tid har ladet falde Saadane Ord om Olle Hertvigßens qvinde Marren Lett. at hun skulle hafvee for giort deriß Jegt Paa en Reyße fra Trundhiem med videre - Paa Høste tinget der Effter er Sagen Igen forretaget hvor da Torre Peders. og Hanß Hustrue har møtt, Og er for dennem udi Retten blefven Oplæst dett vidnerne Paa Sommertinget Paa dem hafde Profvet ; da de har villet forchlarre deriß Ord Paa en Anden Maade end Profvene dem hafde udsagt hvilchet maa Staa ved Sit verdie. Menß da der for Retten er blefven giort forßlag om forlig, hvor till Og Olle Hertvigß: ville beqvenne Sig Naar hand fich Nøyagtig Ærklering har Torre Peders: og Hanß qvinde for Retten forchlarret at dee iche ville giørre Anden tillstaaelse og Ærklering end at de med Olle Hertvigsens Huustru ey Andet väd, end dett Som Ærligt er og gott. Ellerß Eskede Dom som at [.]er at fornemme af dett udtoag af Protocolen udstæd d: 18 May 1707. Effter at nu bege Parter Saalediß hafde Ofvergifvet Sorrenskrifveren Anderß Moegens. Sagen till Paa kiendelse har Ermelte Sorenskrifver taget Torre Peders: og Hanß qvinde Øllegaar hanßdatter ved Haanden og ført dem ud af dend Stue hvor Retten holtiß Jnd udi et Andet Kammer hvor der Paa ny udi Sagßoegerenß Olle Hertvigßensß Ofververelse skall verre Handlet Om forlig Og Som Torre Peders: Og Hanß qvinde

Beretter endelig ved Mange Persvationer af Sorrenskrifveren Sampt forþichringer af hannem at hand iche ville Raade dennem till Noeget Som skulle verre deriþ Erre til Prejudice Er blefven Ofvertalt till at gifvee Olle Hertvigs. Og Hanþ qvinde En Skriff- lig Erklæring hvilchen af Sorenskrifveren blef Opþatt og af dennem underskrefvet d: 18 9^{br} 1706 udi dend form Som J Rette lagde Copie udviþer. Hvor udi Torre Peders. Og Hanþ qvinde meget haardelig for binder Sig, Ja fast Jmoed Erbarhed bekiender Om Sig Self at dee bege till þammen Af ond Jndskydelþe og egen Ondskab uþandferdig har Opdigtet og Paafundet Et æreløest Snach Paa Olle Hertvigþenþ Kieriste Sampt Self till staar at dee har tillagt Hende En Troldomþ Sag Med videre Samme Erklærings haarde skriff Jndeholder. Hvilchet Alt de Siger Sig Paa dend tied iche at hafve forstaaet Og da det ord U-þandferdigt for dennem er blefven Oplæst Og de tilþpurde Sorrenskrifveren Om dett skulle hørre dennem till beretter dee at Hand Svarrede dem at dett skulle Hørre Profvene till. Med bemelte Erklærings skriff Er dett Saalediþ J Stilltienhed tillgaaet Saa som dett iche udi Agterne findiþ Noeget Om at dett forretten er blefven Oplæst ; Jche heller er Tore Peders. Og Hanþ qvinde Noegen Copie der af blefven Medelt før end dett blef Røgtbart at de Self havde forskrefvet dem fra deriþ Erre, Og dee da af Sorenskrifverren begierede en gienpart der Af Som dennem Og blef gifvet Aaret der Effer d. 15 Martij 1707. Effer at Samme Jenpart dennem var medelt Paa Anchede Straxen Samme Skriff Sigende at de till dett at underskrifve af Sorrenskrifveren Anderþ Moegens. varre forlaachede Og at deþ Indhold for dennem iche Rettelig blef forchlaret. Till at kiende Paa Slig Sorenskrifverenþ forhold Jmoed dennem begierrede de en Anden Dommer Som dem J ligemaade blef bevilget Og der till blef Commiteret Sorenskrifveren udi

Helgeland's foegderie Jachop Daß Som Effter at Sagen for ham var Jndstefnt Eragtede at dett iche kunde till komme hannem at kiende der udi ; Saa som dett var en Sorenskrifver's Forrettning Som Paa Anchet blef og der forre Remiterede dend till Laugting's Retten's Paa kiendelse - Da Effter for indførte Beskaffenhed befinder denne Rett Sagen Saaledis at U-anseet Torre Peders. Og Han's Huustrue iche tillstræcheligen beviser al dend talle dee forregifver at værre Paseret Jmellem Sorenskrifveren Ander's Moegens: Og dennem udi det Kammer hvor dette Erklaring's skriff er Afhandlet Og af dem underskrefvet Sampt dee ord Og dend Maade Paa hvilche dee beretter at Sorenskrifveren har lochet og tillskyndet dennem till samme skriff at underskrifve saa Som der og iche har verret uden en Per'soen tillstede Nembl: Foegden Jesper Anders. Koldrup som om denne Handell kunde bære vidne, hvilchen helleriche Effter Jndstefning har villet Proeve dett hannem der om kunde værre vitterligt Som Sees dog Af adskillige Omstendigheder at dee dette Paa Anchede Erchlering's Skriff iche med velberaad Huu eller goed videnhed har underskrefvet - Thi l befinder dee Self udi dette skriff at dee har tillagt Olle Hertvig'sen's qvinde Maren Læt en Troldom's Sag Og der hoeß tillstaar, at dee Jmoed dennem førte vidner erre UigenSigelige, da dee dog for Retten da Sagen blef Procederet baade har benegtet dett dee blefve Sigtete for at dee skulle hafve tillagt Olle Hertvig'sen's qvinde Noeget Errøerigt, Saa vel'som Og Jmoed'sagt vidnerne det foromrørte udtog af Protocolen udvißer. 2^{det} Forchlarrer Og Paastaar for Retten At dee iche ville gifve Olle Hertvig'sen's qvinde Anden Erchlaring, end at dee ej ved Andet med hende end hvad ærligt er Og Ræt og Naar Sagen ved Saadan Erklaring iche kunde blifve afgiort ; underkaster dee Sig Domb. Men der Jmoed udi dette skriff vedgaar Og bekiender dee Saadanne Paaster Om Sig Self Som er Jmod Erbar-

hed at dee af Ond indskydelße Og Egen Ondskab u-sandferdig har
 Opdigtet Og Paafundet Erreløst Snach, hvor ved dee Self gaar
 Sig Paa Erre og Lempe Som er Alt af en Dommer kunde Paabyrde
 dem Naar dem en ærrørig Sag er blefven Ofverbeviste Af
 hvilche Omstendigheder Noch Som kand Slutiß at Tore Peders. og
 Hanß qvinde dette Paaskadede skriffteß Rette Jndhold Ord og
 Menning hverchen Self har forstaaet Og iche heller der Om af
 Sorenskrifveren Som hafver Paataget Sig Sagen for dem at Meglle
 og bilege Retteligen har veret underrettet. Da Effterdi dend
 vedgaaelße Torre Peders: Og Hanß qvinde udi dette Skriffte Om
 Sig Self har gjort iche for Domb Og Rett er sked, Som Effter
 Lofvenß 1 Bogß 15 Cap: 1 Art: bær verre Naar dett ey Siden maa
 fra gaaiß Menß Jnde udi et Kammer hvor ingen kunde berre vidne
 Om hvorlediß med dem er Omgaaet Og Paa hvad maade de erre bragte
 till Sligt et skriffte at underskrifve Særlig og Effterdi dend
 vedgaaelße dee udi Samme Skriffte har gjort er Thvert Jmoed dett
 dee for Retten har vedgaaet. Thi kiendiß for Rett at dett Paa-
 Anchede Erklæringß skriffte af Torre Peders. og hanß qvinde under-
 skrefven d. 18 No^{br} 1706 bær Saa som uskrevet død og Magtißløß
 at værre og dend der udi af Torre og Hanß qvinde gjorde vedgaa-
 elße iche At komme dem till Prejudice J noegen maade. Medens
 Sagen J Sig Self og dend till thalle Olle Hertvigs. og hanß
 Hustru formener Sig at hafve moed Torre peders: Og Hanß Hustru
 for dett Paaßagn de Sigter dem for verre Olle Hertvigß: forbe-
 holden till loflig forfløgning. Og Som Sorenskrifveren Anderß
 Moegens Sig udi denne Sag Jche Retteligen Og tilbørligen har
 forholdet J dett at J Steden for hand iche burde hafve Ofver-
 gaaet dett tilbud Torre Peders: Og hanß qvinde Self udi Retten
 hafde gjort Eller Opßatt noegen Skriffte udi haardere Terminis
 end at ærren Paa Alle Sider kunde hafve veret Conserverit Effter-
 di Sagen udi Mindelighed skulle afgioriß og Naar dend Søgende

dermed icke hafvde villet ladet Sig Nøye da Effter Parterni^s
Eskning for Retten gifvet en Dom udi Sagen Som hand for Svarlig
kunde Eragte, hvilchen Om Noegen af Parterne hafde Paa Anchet
da for Sin Ofverdommer kunde hafve indkomet. Saa befindi^s
Hand at hafve Op^satt et Erklærings^s skriff^t Og ladet Torre Peders:
og han^s qvinde dett underskrifve hvor udi dee ey Allenne be-
kiender Om sig Self dett Som deri^s Ære og Lempe Angaar men end
og ved gaar dett Som de ved Sagen^s Procedur for Rett og dem
hafde beneget og Jmod^sagt. hved hvilchen omgang Sorenskrifveren
har bragt denne Sag udi Saa Stoer forvirring og vidløff^tighed og
for voldet Ald denne Bekostning. Saa bør hand der for at bethal-
le til Torre Peders. Og han^s qvinde udi Kost og Tæring 24 Rdr. og
dett 15 Dage Effter denne Doms^s forkyndel^se under Adfærd Effter
lofven. "

U t s k r i f t

av

justisprotokoll for Nordland og Finmarken lagting 1708 - 1726,
 autorisert 19. april 1708.

- Fol. 31 b. "Anno 1712 dend 28 Junij blef dend ordinaire LaugtingsRætt for Nordlandene, administrerit paa Steegen. -
- Till Rættens Besiddelse var effterskrefne Laugrettismænd af Engells Fierding, Jver Jensen wiig, Torchel Eenocksens Schachstad, Hans Willumsen Løføyen, Joen Ericksen Hackvoeg, Hermand Larsen mielde, Elias Eenocksens Brunæs, Jacob Olsen Stoersætter og Ole Olsen Løføyen, med fleere tingsøgende Almue: - - - - -
- " 34 b. Dend 29de Iunij nest effter, Blef Laugtings Rættten atter administreret udj forindførte 8te Laugrettismænds nerværelse. -
 - - - - -
- " 35. Thore Pedersens, Borger till Trondheim, som haver sitt Leje udj Hellenæsset i Leedings Fiering, Hustrue Ølegaard Hans Datters fremkom udj Rættten, og fremlagde een udtagen Laugtings Citation, af Torget d. 4 decb. 1710 over Sorenskriveren udj Saltens Fougderie Anders Monsen, for een afsagde Dom, d. 8. Julij 1710 imellem bemelte Thore peders. og hans hustrue paa dend eene, Og Ole Hartvigsen sambt hans hustrue Maren Leth paa dend anden side, belangende eet tillæg Ole Hartvigsen paa sin Qvindes vegne, skall have givet Thore Pedersen og hans qvinde for nærgaaende ord og paasagn : Hvilchen Dom Citanterne ancker og paataler, samt forventer dets underkiendelse med Satisfaction for ibragte omkostning. Stefningen, med paateignede forkyndelse, som befantis lovlig, for Rættten blef læst. -
- Dernest, fremlagde dend paastefnte Sorenskriverens Dom, af-

sagt d. 8 Julij 1710 som læst blef. Ølegaard Hansdatter indgaf eet skriffellig forsæt og paastand, dat: Hellenæsset d. 20 Junij 1712 under hendis og Mandens Thore pedersens hænder, der læst blef. Nock, Sl: Laugmand Schiønnebøls afsagde Laugtingsdom paa Steegen d. 28 Iunij 1709 imellem bemt. Thore Pedersen samt hans qvinde, og Sorenskriveren Anders Monsen, saavel som Ole Hartvigsen: Som med sin paateignelse: blef læst. - Erlige og forstandige Mand Jver Jensen fiersløf ; boefast paa wiig i Engels fiering, fremkom paa Contraparten Ole Hartvigsens veigne og indgaf Ole Hartvigsens eget underskrevne forsæt, af dato Grøtøen dend 23 Junij 1712 som læst blef. Dernest, Sorenskriverens Dom, hvor udj det paaberaabende Tingsvidne skal være indført, de dato 8 Julij 1710 - som tilforne er fremlagt, og udj Achten indført, men dend der paa anteignelse, blef læst. - End benefnte Jver Jensen fremlagde Soerenskriveren Anders Moegensens protest og forsæt, dat: Aalstad d 20 Junij 1712, der læst blef. - Effter tilspørsel af Rættten, om parterne hafde meere i sagen at fremlægge, Svarede Ney ! men refereret sig til de fremlagde og indgifne Documenter, samt een Kiendelße er forventende derudinden ;

Eragtet -

Som sagen er af stor Consideration, eragtis høylig, att den till paa Kiendelse, optagis til Mandagen d. 4. Iulij nestkommende, hvor da parterne indfinder sig i Rættten til endelig doms afhøer.

Fol. 36 b. Anno 1712 dend 4de Iulij blev Rættten atter satt, til de forhen indstefnte og examinerte Sagers paakiendelße, efter forberørte opsættelße dend 29. Iunij. Till Rættens betiening møtte effterskrefne Laugrettesmænd af Engel fierding Torckel Enocksen Schachstad, Hans Villumsen, Jacob Persen, Jacob Olsen Stor-

sætter, Lars Thoresen Bøe, Ole Olsen Løvøen, Elias Enochs.
Brunæs og Hermand Larsen Mellie. - - - - -

Fol. 40.

Udj dend Sag imellem Thore Pedersen og Hustrue Ølegaard
Hansdatter paa dend eene, Og Soerenskriveren Andreas Mogensen
og Ole Hartvigsen samt hans hustrue Maren Leth paa dend anden
side, er for Ræt, saaledis

Dømt og Afsagt.

Effter anledning af dend passerede Laugtingsdom den 6. aug:
1709 (imellem Thore Pedersen og hans Qvinde Ølegaard hansdatter
paa dend eene, og Soerenskriveren Anders Monsen & Consortes, paa
dend anden side, angaaende det paa-anckede erklærings skriff))
naver Ole Hartvigsen paa sin hustrues Maren Lethes veigne,
paa nye ladet rejse Sagen, og ved Jeppe Jensen Myckelboestaed
og Mons Christophersen Espenæsset, til nestholdende høsteting
der effter paa Holckestaed Aar 1709 muntlig Kald og varsel
givet Thore Pedersen og hans Qvinde, at svare Ole Hartvigsen
udj rætte, for dett Tillæg og u-sømmelige paasagn paa hans
Qvinde Maren Leth: det varselsmændene, Neml: Jeppe Jensen paa
Vaartinget 1710 d. 9. maij og Mons Christophers: paa Leedings-
bergtinget d. 8. Julj samme Aar ædlig afhiemler, med hosføie-
de Ølegaard hansdatters svar, (At naar hun fick een u-partisk
Dommer, og een skriftlig stefning, skulle hunsvare, endnu som
tilforn) dernest, til Vaartinget paa Holchestaed 1710 d. 9.
maij ved ditto Jeppe Jens: og Ole persen Sommernæs, atter munt-
lig Kald og varsel gifvet for Thore persen og hans qvinde Øle-
gaard hansdatters boepæl paa Hellenæsset, mens som ingen folck
var tilstæde, deris stefnemaal kunde afhøre, og Thore peders:
og hans Qvinde paa deris rejse à Trondheim bestædiget, det
Achten forklarer, er med sagen Qviesserit til nestholdende
Leedingsbergting paa Holckestad d. 10 Julij 1710. Og da 3die

sinde, effter lovlig og ved æd afhiemlede muntlig Kald og varþel, af forbem^{te} Jeppe Jens: og Ole Perþen, ladet indkalde Thore Pederþen samt hans Qvinde Ølegaard Hansdatter at møde Ole Hartvigs: udj rætte, og svare hannem til hvis, hand paa þin hustrues veigne, hafde dennem at tiltale. - Ølegaard Hansdatter paa egen og sin mands veigne, møder udj Rætte, **wed**tager stefne-maalet, og i sit skrifftidig indlæg, dat: Helenæþet d. 25 Julj 1710 refererer þig til deris foregaaende svar, til de første stefningsmænd Jeppe Jens: og Mons Christophers: som før er melt, med videre etc: Som deris paastand icke blifver anseet, ere i þaa fald benødiget at indgifve þin forklaring om sagen. - (for hvilcken beskyldning og protest Soerenskrifveren Anders Monsen ey kunde afvige sit Dommersæde, naar hand icke inden Tingge paa ærlige nafn og rygte søgis eller tiltalis, ey heller dømmmer i de þager hannem þelf paagielder, uden at gifve een endelig Kiendelþe i sagen) Soerenskrifveren da foretager sagen, og paa de, udj det aar 1706 d. 6 Julij paa holchestad LeedingsBergting ædlig afhørte widner og gjorde iættesættelser, dømmmer og Kiender. Da finder ieg af dend udj Rættelagde Sorenskrifvers Acht, att denne indvicklede og vitløfftige sag, har sin oprindelþe af eet Spargement og ryckte, som skal være skeed Aar 1705 omtrent medio Julij eller ved Olai tider, at Thore Peders: og hans Qvinde skal have talt, deris Jægt af Maren Leth, at være forgiort, og saaledis fra een til anden er ført, indtil det omsider er kommen Ole Hartvigsen og hans Qvinde for Ørene ; Saa snart Ole Hartvigs: der om er bleven vidende, haver hand indstefnt Thore pers: og hans qvinde Ølegaard hansdatter til Vaar-tinget d. 10 may: 1706 for dette deris paasagn, a t anhøre prov og doms liedelþe, med videre at svare til de ærrørige ord,

som af dem skal være talt paa hans Qvinde Maren Leth ; hvor sagen med vidnernes forhøer, efter Thore Persens begiering, formedelst hans forestaaende Trondheims reyse, af Rættens eragtet, at optage til neste Sommerting, som Thore pers: ved sin skrivelse af 28. martij 1706 forbinder sig til, dend tied at møde og svare til Sagen. - Paa Sommertinget som holdtis paa Holchestad d. 6 Julij forbenefnte Aar, ere vidnerne foretaget og ædlig examinerit om denne udstrødde snack og tale. Nemlig. 1ste vidne. Per Jensen Schare, vidner, at nogle uger effter disse tider (det aar 1705 in Julio) da Thore pers: var kommen fra Trondheim, skal have spurt, om hans lange reise ? hvor paa Thore persen har svaret: for hans Jægt var forgiort ; og effter videre tilspørrel, hvem skulle ville gjøre sligt ? hvor paa hand svarer uden Maren Leth har gjort det, for hun har bedet ont for os. forklarer ellers at der var ingen anden hos uden hand. - 2^{det} Peder Olsen Huusetoft vidner, at effter nogen samtale om hans lange reyse, faar til svar af Thore persen ? maatte vel gjøre een lang reyse, Maren Leth har forgiort min Jægt. et: Ellers forklarer Per Ols: att samme tied var inde i stuen hans tjenestepige Maren Jacobsdatter og Mickel Jensen Skaalvold, og denne tale at være skeed, forleden Aar 5te Olai tider. - 3^{die} Maren Jacobsdatter vidner, at forleden Aar ved seiglings munds sidste stefne (neml: Anno 1705) spurde hendis husbonde (for^{te} Per Olsen) Thore pedersen hvor det kom, hand var paa lang drøien i sin reyse ? da svarede hand: det var icke at undres paa, thi Maren Leth har forgiort min Jægt. Og bemelte Tied var i stuen hendis husbonde, som melt er, og Michel Jens: Schaalvold:

4de Christen Olsen Schielstad vidner, at have tilspurt Thore

pers: om aarsagen til deris lange reyße ? da svarede Thore: det haver været eet mørck og pudsket veir, de kunde icke komme før, men Thores Qvinde Ølegaard hansdatter sagde: Maren Leth har forgiort vor Jægt ; hvilchen tale er passeret udj Thore persens Jægt, uden nogen fleere vidners nerværelse. -

5te Aalof Olsdatter, som har Self vaaren med paa reisen, da Jægten formedelst mørck og skaade haver været i fahre, kom moed eet fald og vilde icke lyde roeret ; Vidner, at Ølegaard hansdatter Sagde: Maren Leth har forgiort vor Jægt, mens manden bad hende tie, og sagde: Wor Herre har giort det ; der med blef dend gang intet meere omtalt : Men siden om dagen, da de vare kommen i Hafn, kom Ølegaard udaf Vengen, og sagde: Thore sidder inde og skrifver Maren Lethis navn paa een seddel, som hand skal kaste ud, men hun saae icke sligt skeede, videre vidste hun icke : Her er ey fra Rættten giort nogen tilspørjel til vidnet, om fleere af Jægtfolcket benefnte tied var inden borde, der samme tale enten hørte, eller saae denne handel at passere. -

6te Christen Jensen Goupen forklarer: At denne forberørte tale, skal være skeed udj hans huus af Ølegaard Hansdatter, om bartholomæi tider, uden nogen fleeris tilstædeværelse, det Achten videre forklarer. -

7de og sidste vidne Niels Siulsen Maaløen, vidner, at Ølegaard Hansdatter forleden Aar (1705) Olai tider førte self denne tale paa discurs at hendis Jægt var forgiort, og hvad raad hun der med brugte, som Achten der om forklarer, ellers nefnede hun ingens navn, Ey heller fornemmis at nogen fleere, samme tied har været nerværende. -

Naar disse forbenefnte vidner, imod de Beskyldte personers

Thore pedersens og Ølegaard hansdatters benægtelse, nøie overveies: - Som de først ved deris messive af 12 Janv: 1706 til Ole Hartvigs: og hans Qvinde Maren Leth, Erklærer sig (førend noget prov i Rættten er examinerit) om noget dennem skulle være forebragt, om ham og hans Kone, de saadant icke wille agte eller ansee, saasom sligt aldrig af dennem var tengt, langt mindre talt, dennem i ringeste maader, til nogen forkleinelse paa ærlige navn og rygte; Derneft, inden Rættten (imod vidneris Confrontation og forrestillelse) d. 18. novb: 1706 imodsiger vidnerne og erklærer sig, ey andet at vide med Maren Leth, end det som ærligt og got er. - Saa sees da klarlig og omstendelig at denne løse tale og paasagn, er passeret paa diverse tider og stæder. Saasom: At, Første, Fierde, Femte, Siette og Siufvende Vidne, for Rættten tilstaaet, ingen har været overværende, og denne samtale da paa een, da paa anden stæd at være skeed. Det Andet og Tredie Vidne: hvor paa Dommeren Anders Monsen fornemmelig grunder sin Dom; har icke heller saa rættelig observeret dets Beskaffenhed, som det sig burde; Thi Per Olsen huusetofft, giver self anledning ved hans tilspørsel, om dend lange reyße, at bringe denne tale paa gang; , Og maa da eet af disse 2de vidner være angifvere til sagen. Videre, beraaber disse 2de vidner sig paa, at Michel Jensen Skaalvold samme tied var nerværende; Mens findes ingenstæds udj berørte Soerenskrifvers Acht, Mickel Jensen at have vundnet noget om denne tale og paaßagn, som u-forbegribelig effter Lovens pag. 121 Art: 7 burde være skeed, om hand til denne sags oplyesning hafde at vidne; det Dommeren ey heller rættelig har taget udj Agt; Alt saa kand disse førte vidnißbyrd imod Thore Pedersen og hans hustrue Ølegaard Hansdatters benægtelse effter Lovens klare ord pag. 129 Art: 22 paa deris munde icke

gieldede, heldst i saadan Sag, hvor ære og lempe søgis og paa-
tahlis. Og denne tale og paasagn, kand, af nogen u-partisk
Dommer, ey anderledis ansees for, end eet løes snack og bøgde-
rygte. - Thi Kiendis for Rætt, at denne udstrødde tale og
paasagn, bør ey at komme Erdyderige Matrone Maren Leth, Børn
og honéte Familie, til nogen forkleinelse og blamé paa ærlige
nafn og rygte, men blive saasom gandske u-talt, hendøed og i
alle maader Mortificerit. - Jligemaade, Ole Hartvigsens paa
sin hustrue Maren Leths veigne, i Rættesettelser, som udj Ach-
ten er indført, ey at komme Citanten Thore Pedersen og hans
hustrue Ølegaard Hansdatter, till præjudice eller ond effter-
mæle udj nogen maade, men her med at være gandske annullerit
og Casserit ; hvor med da denne indstefnte Soerenskrifvers
Dom tilsidesettis og Thore Pedersen, samt hans Qvinde Ølegaard
Hansdatter for den tilfuldene Mulcht og omkostning friekiendis ;
Belangende Soerenskrifveren Andreas Mogensen, da har hand ey
allene, paa de forberørte løse og u-grundede vidnisbyrd, grun-
det sin Dom, men end og, med sin haarde og touchante expressio-
ner, saa vel udj Achten, som udj sin afsigt, merckelig ladet
see sine Affecter imod Thore Pedersen og hans hustrue Ølegaard
Hansdatter, som een Rætsindig og u-partisk Dommer ey eigner og
anstaar ; Og udj dend stød hand det meste mueligt var, skulle
see at dempe og forkorte denne vitløfftige process, har meere
exaggererit og forøget sagen, hvor af mange onde Conseqvencer
kunde paafølge, og der ved gifvet Citanten aarsage til denne
doms indstefnelse ; da bør de ord og expressioner som Soeren-
skrifveren udj sin Acht og Dom haver brugt, ey komme Thore Pe-
dersen og hans hustrue Ølegaard Hansdatter til noegen spot
og bebreidelse paa deris nafn og ryckte, men her wed at være
gandske døed og underkient ; Samt Soerenskrifveren for denne

- 9 -

forvoldende omkostning og tids-spilde at betale til Thore
Pedersen 10 Rdr. alt inden 15 Dager efter denne Doms forkyndel-
se, under videre adfærd efter Lowen. -